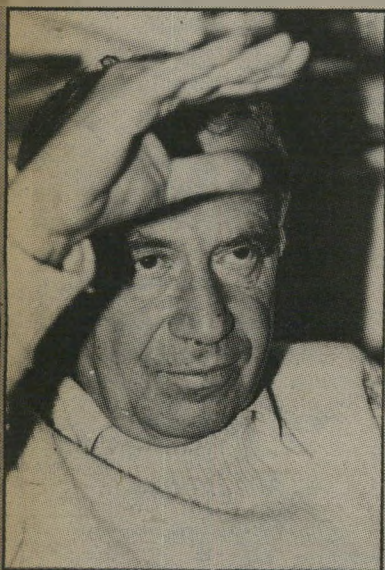

סופרים על-פי סות'בי

עולם ספרותי

רפי ויזר, איש מחלקת כתיבה של בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים, גילה לי סיפור מרתק, החביב בין עמודי אחד מקטלוגיה המכירה של בית הספרים הלאומי הנועד סות'בי, סיפור המוסיף כבוד לא מבוסס לשירה הישראלית העכשווית, ולאחר מחשבותי משוררית.

משורר עמחי

יותר מדיקנס ורב לורנס

הקטלוג, מתייחס למכירה פומבית שנערכה בלונדון בשנות הארבעים של יולי 1963. במכירה הוצגו במחיר התחלתי, מהירות ראשונות של ספרים שהורפסו באנגליה, מיכתבים של סופרים ומשוררים בכתבידים וכתבידיד של ספרים. כעמוד 122 של קטלוג זה, בערך מס' 322, מצוי שמו של המשורר יהודה עמיחי, שמוצגו המוצעים למכירה הם: פינקס רשימות המכיל שירים והתשמיות של עמיחי מלונדון, כפי שנרשמו, בעברית, בעת ביקורו שם ב-1970; תרגום שעשה עמיחי לעברית לפואמה של המשורר הבריטי ג'ון יוז, ותרגומו של יוז לשישה שירים של עמיחי מעברית לאנגלית בכתביד וגירסה מתוקנת בתיקוח, עם מיכתב של עמיחי ליוז על כתיבה האמור.

המחיר ההתחלתי של פריטים אלה, בהתאם למצויין בקטלוג, הוא: 600 עד 700 לירות סטרלינג. כרי שיהיה לקורא הישראלי מימד נכון לגבי ערך פריטיו של יהודה עמיחי, אביא כמה דוגמות: פריט של 215 של לורד בירדן, במחיר התחלתי של 100 עד 150 לירות סטרלינג; פריט של וינסטון צ'רצ'יל — 100 עד 150 לירות סטרלינג; פריט של צ'ארלס דילקנס — 250 עד 300 לירות סטרלינג; פריט של גרהאם גרין — 150 עד 200 לירות סטרלינג; פריט של דיוויד הרברט לורנס — 300 עד 400 לירות סטרלינג; פריט של ויליאם שאקספיר — 350 עד 500 לירות סטרלינג; פריט של ג'ורג' ברנרד שאו — 200 עד 250 לירות סטרלינג; פריט של דילן תומס — 150 עד 200 לירות סטרלינג ופריט אחרון, של אוסקר ויילד, במחיר התחלתי של 250 עד 350 לירות סטרלינג.

אין ספק שהמחיר ההתחלתי על כתיבה של יהודה עמיחי, במכירה פומבית זו הוערכת מטעם בית-המכירה הגדול והחשוב בעולם, מעיד על עומדו של עמיחי בעולם לפי סות'בי. אך, כמאמר קדמונים: אין נביא בעירו. אבל אם ניתן לצרף צעה אחרת המחייבת במיכתב ובכתביד של יהודה עמיחי: אל תימסרו אותם לגנאים (תמסרו רק תצלומים) כי כסותבי יש לכתבידה האלה ערך רב עשרת-מנים מערכם בישראל.

כעמוד 122 של קטלוג זה, בערך מס' 322, מצוי שמו של המשורר יהודה עמיחי, שמוצגו המוצעים למכירה הם: פינקס רשימות המכיל שירים והתשמיות של עמיחי מלונדון, כפי שנרשמו בעברית, בעת ביקורו שם ב-1970; תרגום שעשה עמיחי לעברית לפואמה של המשורר הבריטי ג'ון יוז, ותרגומו של יוז לשישה שירים של עמיחי מעברית לאנגלית בכתביד וגירסה מתוקנת בתיקוח, עם מיכתב של עמיחי ליוז על כתיבה האמור.

בסטרלינג, שם גדלו היא וגארפ. כעוד שהיא התחילה לעבוד במחלקה האנגלית, הלך גארפ למחלקת האתלטיקה והציע עצמו כמחליף לאישה, מורה ההתאבקות ארני הולם: אתם לא צריכים לשלם לי, הבספ לא מעניין אותי... פריטו של גארפ כסופר רב. במקרים קוראים גילו את יצירותיו המוקדמות. גארפ מתחיל לחיות כאושר עם הלק, הוא אינו כוגר בה והיא אינה כוגרת בו.

רוברטה מאלרון הפכה למנהלת של קרן פילדס, שהפכה את ביתה של ג'ני פילדס למושב של ספרות, למרכז החלמה, ולמפאת ייעוץ ללידה. גארפ מפרסם בכתבידה את שירו הראשון והיחיד, שיר על קונדומים.

הפרק האחרון, תחת הכותרת החיים אחרי גארפ, מספר על פו פרסי, המרסקת את גופו של גארפ כאלום ההתאבקות של סטרלינג שבני כדורים. גארפ מת כטרם הספיק להוציא מאולם ההתאבקות, והוא רק בן 33. החדשות על מות גארפ עוררו את המבירות עד שהיה צורך בהדפסת מידית של מהדורה שלישית ורביעית של ספר האב והבן שסינף גרילפרצ'ר.

הלק ורוברטה משלו ביד רמה על קרן פילדס, וכשרוברטה מתה, נראה היה שהלק חזקנה בעשרים שנה. רנאק גארפ נעשה צייר טוב ורציני, ונשא לאשה טראנססבואלית. הוא מת כעבור כמה שנים, בפרץ צחוק לאחת מהבדיחות שלו. ג'ני גארפ בנה והפכה לרופאה. היא קיוותה לגלות את שורשו של הטרסן, ומתה מטרסן.

השמשתי בתיאור זה את סיפור אלק ג'יימס והאלן גיימסיות, כי תסיפור זה, המשתרע לאורך יותר מהחצית הספר, שווה קריאה קפדנית בזכות עצמו. הוא חושף את רולתה של התנועה לכיחור האשה, במתכונתה הפוליטית האמריקאית (שקמו לה חקייניות מקומיות).

העולם על-פי גארפ הוא המספרים המעולים שראו אור בתרגום לג'ני רות. העולם על-פי גארפ יירגש את כל מי שהתרגש בעבר ממילכוד 22. ספר מומלץ ביותר שרק עשוי לעורר בקורא קניאה עמוקה בספרות האמריקאית, המסוגלת להפיק חוויות מרתקות שכאלה (ראה: החוויה הישראלית).

בידי שוטרו, מאושפן, והאשה יולדת את לורו של מאהבה. לקראת סוף הרומן שבתוך הרומן מתוארת האווירה במעון לנשים מוכות של אמו של גארפ, ג'ני פילדס.

כמאמר הפיתגם הלאטני, שלכל ספר יש הגורל שלו, מוטס המויל וולף את הספר, כדומה לשאר הספרים שהוא מפרסם, לעיונה של עוברת-הנקיון בנינין המישרים שלו בניריווק (הוא מעריך את חוות רתה המיקצועית על פני האחרים). המנקה ג'יליס סלורס, חוות עם כתיבה ואומרת למל: "הבדאדם הזה משוגע, אף בדאדם ששרי לא כתב ספר כזה אף פעם..." כאשר מגיע גארפ לדילמה למי להקדיש את סיפרו השלישי, הוא אינו מוצא מועד (תחילה חשב להקדיש את הספר למייקל מילטון), המויל מציע לו להקדיש הספר למנקה ג'יליס סלופר "האדם האחראי לכך שסיפרו של גארפ דתפרסם בכלל".

לקראת צאת העולם על-פי בנסנהייבר לאור, יצא גארפ, הלק, רנאק שתום העין וג'ני התניוקת לאירופה. למרות שהביקות כינו את הספר כ-פאראנאדי, מפורץ, ומגוב בערפי אלימות ומין" הופך הספר לרבי-מכר מדהים. בינתיים מסייעת ג'ני פילדס לאשה המועמדת לכבוש את מסייעת מושל מדינת נירנמפשייר, ואו, לילה אחד, מגיע לווינה טלפון מארצות הברית, ורוברטה מודיעה לגארפ, שמטורף אחד ירה באמו (גבר ששנא נשים, אמרה רוברטה).

מאחר ויזר צופה גארפ בטלוויזיה ברצח אמו. גארפ ובני משפחתו יוצאים מייד בחזרה לארצות-הברית (אלפי רגל מעל פני הים כדי לאיים בארץ המבויש). האלפי רגל הביתה כדי להתפרסם בארצו האלימה... כאספת-אוכרה לאמו מותקף גארפ בידי פו פרסי; אחותה של קאזשי פרסי, שעמיה שכב לראשונה. גארפ נמצא באוכרה פמיניסטית וז לאמו מוושפ זכר את אשה, כאשר פו צורחת לעברו: "הוא זכר את אחותי עד מותה!" ובכניונו להימלט מאוכרה הפמיניסטית האלימה לאמו הוא חוטף מכות. הוא לא הוכה בכינים מאז אימני ההתאבקות בסטרלינג — לפני שנים בה רבת... ריצה שני: בינתיים קיבלה הלק מישרה

אלפי עותקים פחות מחשוח. בינתיים מתקשרת ג'ני, אמו של גארפ, אם טראני סכסואלית שגובהה 1.90 מטר, ושמה רוברטה מאלרון: "שמה הקדם היה רוברט מאלרון, שהיה שהקן פוטבול יצא מן הכלל בסיולרליה איגלס... שהקן התקפה מקלג' במישיגן כתב לרוברטה שאם תהיה ארבעים באיסלנדיה, ישמח לייזן אותה כשהיא לברשה במגני הבתף שלה..."

גארפ המשיך לבלות ימיו בכתיבה, ריצה ובישול. בינתיים גדל הלק רנאק והתיידד עם ראלף, שאמו ננטשה על-ידי בעלה הפרופסור. לילה אחד, אחרי שגארפ מתנה אויבים עם הלק, הוא יוצר לכרוך את רנאק, הלק בבית ראלף. שהם הוא מוצא את אמו ערומה על ריצפת חדר-הארוחים (שדיה הגדולים המצביעים כלפי מטה, מברקים...) והיא מבקשת ממנו לסלק מהחדר-השינה שלה צעיר שתניה עימה אהבים. גארפ מסלק את הצעיר, נעוד שהגברת מנסה לפתוח אותו (היא חש בידה החזקת אותו מתחת למיכנסים ההתעלולים שלו...) ואז מגיע הטלפון מהלק, והוא שכב עלילה עם רנאק, בתוך שק השינה שלו, ונעצר בדרך על-ידי ניידת מיטרה.

גורלו של מאהבה: בינתיים מפתחת הלק יחסים מיניים עם אחד מתלמידיה, מייקל מילטון. אחת מתלמידותיה של הלק רואגת למסור לגארפ מיכתב אנונימי על מעשי הלק ומייקל מילטון. התלמידה חושבת מחשבות מצחיקות על גארפ: "אדם המשתעשע בתמימות עם לידו בשעה שאשתו מזדמברת מחוץ לבית..."

גארפ מנסה לאלף את הלק להפסיק את יחסיה עם מאהבה: את לא תיפגשי אתו. בלי יזני פרידה, הלק, ששופט תגידי לו שלום בטלפון, גארפ יוצא עם לידו לראות סרט בעיירה, ואילו מייקל מילטון מגיע לביתו של גארפ, והלק יוצאת למכוניתו החונה בחוץ. בתוך המכונית הם ניצמדים, מתגפפים, ומילטון אומר להלק: "אני יודע על בעלך. אני יודע עליו הכל. הוא סופר מישני..." הלק מגינה על גארפ: "בעלי הוא סופר טוב..."

ידו של מילטון פותחת את מיכנסיו, וידו האחרת מוליכה את פניה של הלק: "הפן שלו התחבך במיציחה, בסוף את ריפיה..." בינתיים, מבית-הקולנוע, מצלצל גארפ לביתו, ואינו מקבל תשובה. הוא נוטל את שני לידיו, ניכנס למכוניתו וכדורה טסים השלושה לביתם. גארפ מגיע לשבוצה-הגישה של ביתו במהירות של ששים קילומטר, ומתנגש באולדסמוביל של מייקל מילטון, העומד להגיע לאורגומה מפיה של הלק. התוצאה המחרידה: וולט, בן חזקונים, נהרג. עינו של הבן הכבד, רנאק, נעקרת. הלק עוקרת בשניה שלושה רבעים מהפין של מייקל מילטון ש-שאג ודימם כמו פו מפורסם.

בני משפחת גארפ המוכים מחלימים בביתה הגדול של ג'ני, היא והסבתא ששבה לשמש כאחות. גארפ מחלים במהירות, ומתחיל לכתוב בזירות את סיפרו העולם על-פי בנסנהייבר. גארפ והלק, משלימים אחרי ניתוק ארוך, ומחליטים להוליד עוד ילד. בתיקוה שתהיה זו הפעם בת, ששמה המיועד ג'ני, על-שם הסבתא. הפרק הראשון של העולם על-פי בנסנהייבר מתאר אישה הנתפסת בידי מטורף החוטף אותה. הפרק מתאר את המיורף בעיקבות החוטף והחטופה, ההתרחשות ביניהם, כאשר החוטף מאלץ את החטופה למגע אוראלי, מגע הבא לקיצו באופן רומה לזה של מייקל מילטון והלק. הלק והמויל פרק גארפ מתפלאים על כוונתו להמשיך ולהפוך שרק זה לרומן שלם, או כמאמר המויל, ג'ון וולף: "אך יכולה להיות תוספת לזה?" וגארפ מסביר שנימאס לו להיחשב כסופר בעל שם, מוגבל אך רציני, ומוסיף: "הייתי מעריץ להיות עשיר ולהיות לשלב שלא יהיה איכפת לי בכלל מה שהאירועים מכנים רציני."

שבויעים לפני שהלק יולדת את ג'ני, מסיים גארפ את העולם על-פי בנסנהייבר. פרקי ההמשך מספרים על התשוקה הבלתי-מציאותית של בעלה של הנאנסת-הנושכת, המחליט להכר על אשתו ובנו מהעולם האלים. לכן הוא שוכר קציני-מיטרה שיתגורר בביתם, ויהיה שומר-ראש מישפחתי. מתברר כי הבעל מתיירא מהעולם יותר מהאשה, שעבדה את אותה חוויה מזויעה. בהדרגה הופך קצינה-מיטרה לאיתם על חיי המישפחה. הבעל חושך שאשתו מנהלת רומן עם מישהו. מערכת היחסים במישפחה סוערת, והילד נתקן למוות כאשר האב יוצא בעיקבות האם כדי לגלות את מאהבה. הוא תובע ממנה להיכנס שוב להריון. בנסנהייבר נורה

אלי. בגיל 23 מקבלת הלק רוקטורס כספרות אנגלית, ומישרה בקולג' לכנות. הצלחת סיפרה של ג'ני, הופכת אותה לסמל לכל הפמיניסטיות והנשים המוכות של אמריקה, שחלקן מסתופפות בצילה: "בעזרת ההצלחה הפתאומית של 'חשודה מבחינה מינית', חשפה ג'ני פילדס אומה של נשים שעמדו לפני הבחירה ביצד לחיות..." בינתיים נולד כנס של גארפ והלק, רנאק, וגארפ עוסק ברומן הראשון שלו, חשוחה, שעניינו בווינה בשנות המילחמה העולמית השנייה. הספר לא זכה להצלחה רבה. כחמש השנים הראשונות לנישואי גארפ והלק, הוא כגר רק פעם אחת. עם שמרספית מהקולג',

סופריין אמריקאי אירווינג התרגשות גדולה

ונודע ברכים כלוכרו של פושע בפארק, או ככותרת העיתון המקומי: "הספר הברשל שהצליח כגיבור! אזרח תופס פושע בפארק; בנה של הפמיניסטית המפורסמת נגלה בישרון לעזור ללדות..." מאחר יותר נולד וולט, כנס השני של גארפ והלק, גארפ ניסה לחבר את הרומן השני שלו, והלק התקבלה כפרופסור-חבר באוניברסיטה המקומית. גארפ הופך למאהבה של אלום, סופר-תיידדה בעלת פנים ליבור (רומם התעלמו מה הרבה עד ששרף לו במיקלחת והוא לא היה מסוגל לברש את מגן הביצים בשעת הריצה...)

הרומן השני של גארפ היה התאוששותו של הקרן, ספר שהביך את הביקורת, ומכר בכמה